

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Závěrečná hodnotící zpráva o realizaci projektu

Registrační číslo	CZ.1.07/1.2.10/02.0027
Název projektu	ŠKOLA ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ
Příjemce	Vyšší odborná škola DAKOL a Střední škola DAKOL, o.p.s.
Datum zahájení realizace	20. 11. 2009
Datum ukončení realizace	31. 08. 2011

Stručný popis průběhu realizace projektu

Dne 14. 10. 2009 byla na zasedání zastupitelstva Moravskoslezského kraje schválena žádost o finanční podporu z Operačního programu Vzdělávání pro konkurenceschopnost pod názvem „ŠKOLA ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ“. Realizátorem projektu byla Vyšší odborná škola DAKOL a Střední škola DAKOL, o.p.s. Projekt ŠKOLA ROVNÝCH PŘÍLEŽITOSTÍ byl realizován na středních školách DAKOL od 1. 11. 2009 do 31. 8. 2011. Projekt byl zacílen na zkvalitnění počátečního vzdělávání vytvořením podmínek podporující rovné příležitosti ve vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami žáků učebních oborů kategorie E na středních školách DAKOL.

Projekt řešil rozvoj odborných kompetencí pedagogů v oblasti metod a forem práce se žáky se SVP, tvorbu a implementaci motivačně-poradenského programu s cílem prevence předčasných odchodů žáků ze vzdělávání, tvorbu a implementaci odborných vzdělávacích programů rozvíjející odborné kompetence žáků, tvorbu výukových materiálů přizpůsobených vzdělávacím potřebám žáků se SVP a podporu zájmových aktivit ve formě tvůrčích dílen zaměřených na osobnostní rozvoj a rozvoj klíčových kompetencí žáků se SVP. Všechny aktivity projektu směřovaly k rozvoji hlavních klíčových kompetencí a odborných kompetencí žáků, ke zvýšení konkurenceschopnosti absolventů s výučním listem kategorie E a podpoře jejich uplatnitelnosti na trhu práce.

Pro úspěšné vzdělávání žáků se SVP je důležitým činitelem především učitel, který dovede volit vhodné přístupy a metody přizpůsobené specifickým potřebám žáků. Z tohoto důvodu byly **pro pedagogické pracovníky středních škol DAKOL připraveny 3 typy školení v oblasti odstraňování bariér bránících rovnému přístupu všech jedinců ke vzdělávání:**

- I. školení: **Specifický přístup pedagogických pracovníků ke vzdělávání žáků se SVP** (v rozsahu 30 hodin)
- II. školení: **Netradiční metody a formy práce s žáky se SVP** (v rozsahu 30 hodin)
- III. školení: **Inovativní metody a efektivní využití ICT při výuce žáků se SVP** (v rozsahu 15 hodin)

Každého typu školení se zúčastnilo 10 pedagogických pracovníků – sekundární cílová skupina, kteří obdrželi osvědčení o absolvování školení. Celkový počet proškolených osob z řad sekundární cílové skupiny projektu představuje 30 pedagogických pracovníků.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Pro primární cílovou skupinu projektu byl v rámci projektu vytvořen **motivačně-poradenský program**, který má formu písemné metodiky a obsahuje návod, jak bude výuka programu probíhat. Program je zaměřen na tři oblasti – profesní orientace, sociální a komunikační dovednosti a finanční gramotnost. Součástí programu jsou výukové materiály, tzv. pracovní listy v návaznosti na jednotlivé oblasti programu. V období 09/2010 – 06/2011 **proběhlo pilotní ověření tohoto programu u 40 žáků 1. – 3. ročníků oborů vzdělávání kategorie E.** Žáci byli rozděleni do 4 skupin. Během pilotáže motivačně-poradenského programu byl prováděn průběžný monitoring výuky v jednotlivých skupinách odborným garantem.

Během průběžného monitoringu nebyly shledány nedostatky. Vše probíhalo v souladu s harmonogramem i obsahem projektu. Z výsledků v dotazníkovém šetření lze konstatovat, že účastníci programu ve většině případů přijímali účast v MPP pozitivně. Hodnotili program kladně, jako zajímavou činnost, která je pro ně přínosná. Obsahová část se jim zdála ucelená, textu rozuměli a využívali ho v průběhu trvání programu a práce s ním jim vyhovovala.

Součástí projektu bylo také vytvoření **odborně zaměřených vzdělávacích programů spolu s výukovými materiály**, které vhodným způsobem doplní kvalifikační předpoklady žáků a zvýší jejich uplatnitelnost na trhu práce. Bylo vytvořeno 6 vzdělávacích programů:

- **Kulinářské dovednosti** (pro žáky oboru Stravovací a ubytovací služby)
- **Cukrářské dovednosti** (pro žáky oboru Stravovací a ubytovací služby)
- **Barmanské dovednosti** (pro žáky Stravovací a ubytovací služby)
- **Ozdobné balení dárků** (pro žáky oboru Prodavačské práce)
- **Vázání květin** (pro žáky oboru Prodavačské práce)
- **Práce s pokladnou** (pro žáky oboru Prodavačské práce)

V období 09/2010 – 06/2011 **proběhlo pilotní ověření těchto programů u 60 žáků 1. – 3 ročníků oborů vzdělávání Stravovací a ubytovací služby a Prodavačské práce** (10 žáků na každý vzdělávací program). Během pilotáže nově vytvořených vzdělávacích programů byl prováděn průběžný monitoring výuky v jednotlivých skupinách odborným garantem. Během průběžného monitoringu nebyly shledány nedostatky. Vše probíhalo v souladu s harmonogramem i obsahem projektu. Úspěšní absolventi vzdělávacích programů obdrželi po ukončení pilotního ověření osvědčení o absolvování

vzdělávacího programu. Organizace jednotlivých dovedností pro danou cílovou skupinu umožnilo splnit zájem žáků a rozšířit vědomosti v rámci zvoleného oboru. Průběh jednotlivých lekcí,

praktických dovedností, zcela naplnil očekávání žáků, byl přínosem pro další profesionální rozvoj. Spokojenost ze strany žáků a lektorů měla vynikající až velmi dobré hodnocení. Spolupráce se zařazenými žáky byla velmi dobrá při pracovní činnosti. Lektoři brali ohled na speciálně vzdělávací potřeby frekventantů kurzu, řada z nich má problémy s motorickou činností. Jejich výsledky byly úměrné možnostem, které tito lidé mají. Byl preferován individuální přístup, pomalejší pracovní postupy, kladl se důraz na

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

opakování pracovních postupů. Po materiální stránce byl kurz předem připraven velmi pečlivě. Zpracované vzdělávací programy byly vyhovující pro všechny výše uvedené dovednosti. Úpravy vzdělávacích programů nebyly požadovány.

V období 11/2009 – 08/2010 byly vytvořeny také **podpůrné vzdělávací materiály pro žáky se SVP v souladu se školními vzdělávacími programy učebních oborů Stravovací a ubytovací služby a Prodavačské práce formou jiného druhu podpůrných prostředků, než jsou klasické učebnice, a to prostřednictvím pracovních listů.** Byly vytvořeny 6x pracovní listy:

- **Potraviny a výživa** (Stravovací a ubytovací služby)
- **Technologie** (Stravovací a ubytovací služby)
- **Provozní práce** (Stravovací a ubytovací služby)
- **Obchodní provoz** (Prodavačské práce)
- **Zbožiznalství** (Prodavačské práce)
- **Komunikace** (Prodavačské práce)

Výukové materiály byly vtištěny a používány při pilotním ověřování ve výuce v období 09/2010 – 06/2011. Pilotního ověření nově vytvořených pracovních listů se zúčastnili žáci 1. a 3. ročníků oborů Stravovací a ubytovací služby a Prodavačské práce. Během pilotáže nově vytvořených pracovních listů pro žáky se SVP byl prováděn průběžný monitoring výuky v jednotlivých skupinách odborným garantem. Během průběžného monitoringu nebyly shledány nedostatky. Vše probíhalo v souladu s harmonogramem i obsahem projektu. Od používání pracovních listů ve výuce učitelé očekávali především úsporu času a vytvoření prostoru pro individuální přístup k žákům se speciálními vzdělávacími potřebami. Toto očekávání bylo zcela naplněno, stejně jako cíle výuky. Pracovní listy jsou přínosem nejen pro žáky, ale také pro vyučující. Žáci mohou pracovat dle tempa, které jim vyhovuje, vyučující využije prostor pro ústní prověřování znalostí a individuální přístup k žákům. Dále vyučující s žáky má více prostoru pro využívání různých metod výuky (hry, kvízy, soutěživé formy opakování apod.), protože nemusí psát text na tabuli. V pracovních listech se prolíná teoretická výuka a ukázky z praxe, což umožňuje pracovat ve skupinách, procvičovat, modelovat různé situace, řešit pracovní problémy. Náplň pracovních listů odpovídá charakteru daného předmětu a hodinové dotace. Žáci po seznámení s jednotlivými tématy mohou prakticky si ověřit jejich fungování v praxi, čímž naplňují stanovené cíle vzdělávacího programu. Vzhledem k nedostatku odborných učebnic, vhodných pro obor vzdělání Prodavačské práce, je výhodou také ucelený odborný text, který úzce navazuje na ŠVP.

Dalším důležitým výstupem projektu jsou 2 odborné učebny, které slouží pro teoretickou a praktickou výuku odborných předmětů primární cílové skupině. Multimediální učebna zvyšuje kvalitu a efektivnost výuky odborných předmětů a odborná učebna v podobě maloobchodní prodejny slouží jako odborné výukové pracoviště pro praktickou část výuky žáků oboru Prodavačské práce.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Součástí projektu byla také nabídka **zájmového vzdělávání ve formě tvůrčích dílen**. Zájemci si mohli vybrat ze tří typů tvůrčích dílen:

Dřevařská dílna

Výtvarná dílna

Kovářská dílna

Tvůrčí dílny probíhaly ve dvou obdobích – 11/2009 – 06/2010 a 09/2010 – 06/2011. Žáci se mohli přihlásit bez ohledu na ročník či obor, ve kterém studovali. Do aktivity se zapojilo celkem 72 žáků. Zájmové vzdělávání vedlo k pozitivní seberealizaci žáků, k prohloubení samostatnosti, upevnění sebedůvěry, poznání aktivního způsobu trávení volného času, odtržení od negativního působení okolí a sociální integraci.

S ukončením projektu byla pro žáky SŠ DAKOL a okolních speciálních škol z regionu Karviné zorganizována **závěrečná celodenní volnočasová akce s názvem „Škola rovných příležitostí“**, která se uskutečnila 16. května 2011 v areálu učebních dílen škol DAKOL. Žáci zapojeni v tvůrčích dílnách předvedli získané dovednosti

ostatním žákům škol DAKOL a žákům speciálních ZŠ z okolí. V kovářské dílně vystoupil umělecký kovář, který předvedl klasické, moderní i netradiční kovářské práce a následně žákům asistoval při vyhotovení jejich výrobků. Akce byla také akcí informační, kde byl projekt „Škola rovných příležitostí“ představen. Volnočasová akce Škola rovných příležitostí měla velký význam jako integrační prvek, který obohatil kulturní život žáků v rámci aktivního trávení volného času.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dosažené cíle projektu

Realizací projektových aktivit byly dosaženy plánované cíle:

- rozvoj kompetencí pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce se žáky se SVP

- 10 pedagogů – I. školení: Specifický přístup pedagogických pracovníků ke vzdělávání žáků se SVP
- 10 pedagogů – II. školení: Netradiční metody a formy práce s žáky se SVP
- 10 pedagogů – III. školení: Inovativní metody a efektivní využití ICT při výuce žáků se SVP

- vytvoření a implementace motivačně-poradenského programu podporující rozvoj kompetencí žáků se SVP spojených s volbou povolání a prevencí předčasných odchodů žáků ze vzdělávání

- byl vytvořen motivačně-poradenský program vč. pracovních listů
- pilotní ověření programu proběhlo u primární cílové skupiny 40 žáků

- vytvoření a implementace šesti odborných vzdělávacích programů přizpůsobených vzdělávacím potřebám žáků se SVP učebních oborů Stravovací a ubytovací služby a Prodavačské práce

- bylo vytvořeno 6 odborných vzdělávacích programů (Kulinářské dovednosti, Cukrářské dovednosti, Barmanské dovednosti, Ozdobné balení dárků, Vázání květin, Práce s pokladnou)
- pilotní ověření programů proběhlo u primární cílové skupiny 60 žáků

- vytvoření výukových materiálů ve formě pracovních listů pro výuku šesti odborných modulů školních vzdělávacích programů oborů Stravovací a ubytovací služby a Prodavačské práce přizpůsobených vzdělávacím potřebám žáků se SVP

- bylo vytvořeno 6 výukových materiálů – pracovních listů (Potraviny a výživa, Technologie, Provozní práce, Obchodní provoz, Zbožiznalství, Komunikace)
- pilotní ověření programů proběhlo u primární cílové skupiny 60 žáků

- zkvalitnění vyučovacích metod s využitím audiovizuální techniky nové multimediální učebny a vytvoření podmínek navozující praxi prostřednictvím odborné učebny v podobě maloobchodní prodejny

- vytvoření multimediální učebny
- vytvoření odborné učebny v podobě maloobchodní prodejny

- podpora zájmových aktivit ve formě tvůrčích dílen zaměřených na osobnostní rozvoj a rozvoj klíčových kompetencí žáků se SVP

- tvůrčí dílny (kovářská dílna, dřevařská dílna, výtvarná dílna)
- do tvůrčích dílen se zapojilo 72 žáků

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zpětná vazba od cílových skupin

Primární cílová skupina projektu – žáci 1. – 3. ročníků střední školy DAKOL s výučním listem kategorie E v učebních oborech Stravovací a ubytovací služby, Prodavačské práce, Tesařské a truhlářské práce, Zednické práce, Zámečnické práce.

Motivačně-poradenský program

Z výsledků dotazníkového šetření Motivačně-poradenského programu lze konstatovat, že účastníci programu ve většině případů přijímali účast v MPP pozitivně. Program hodnotí kladně jako zajímavou činnost, která je pro ně přínosná. Obsahová část se jim zdála ucelená, textu rozuměli a využívali ho v průběhu trvání programu a práce s ním jim vyhovovala. Většinová připomínka byla pouze k málo obrázkům a absence barevnosti obrázků v textu.

Odborné vzdělávací programy

Pilotní ověření vzdělávacích programů žáky velmi zaujalo a rozšířilo jejich vědomosti v rámci zvoleného oboru. Průběh jednotlivých lekcí a praktických dovedností zcela naplnil očekávání žáků a byl přínosem pro jejich další profesionální rozvoj. Spokojenost ze strany žáků má velmi dobré až vynikající hodnocení.

Výukové materiály (pracovní listy)

Všichni dotazovaní žáci považovali výuku s využitím pracovních listů za velice přínosnou, obsah pracovních listů za ucelený a text srozumitelný. Výuka s pracovními listy jim vyhovovala a byla pro ně zajímavější. V pracovních listech některým žákům chybělo více obrázků. Shodovali se většinou v názoru, že je pro ně výhodnější si text učiva opsat do sešitu z pracovních listů, než aby jim byl psán na tabuli či diktován.

Tvůrčí dílny

Tvůrčí dílny splnily očekávání žáků na výbornou, žáci hodnotili velmi kladně profesní přínos. Tvůrčí dílny vhodně navázaly na odbornou kvalifikaci žáků, rozvíjely především jejich manuální zručnost a jemnou motoriku.

Sekundární cílová skupina – pedagogičtí pracovníci škol DAKOL, kteří s primární cílovou skupinou pracují ve výuce. V rámci projektu absolvovali pedagogové 3 typy školení, která byla zaměřena na zvyšování, rozšiřování a prohlubování relevantních dovedností pedagogických pracovníků, a to v oblasti práce s primární cílovou skupinou žáků. Pedagogičtí pracovníci byli se všemi typy školení velmi spokojeni.

Dosažené hodnoty monitorovacích ukazatelů		
Název ukazatele	Plánovaná hodnota	Dosažená hodnota
07.41.00 Počet podpořených osob celkem	202	202
07.41.14 Počet podpořených osob v počátečním vzdělávání celkem – dětí, žáků	172	172
07.41.65 Počet podpořených osob v dalším vzdělávání celkem	30	30
07.41.20 Počet osob poskytujících služby nebo podporujících poskytování vzdělávacích služeb	30	30
06.43.10 Počet nově vytvořených/inovovaných produktů	15	15

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Udržitelnost projektu

Realizační tým projektu si v průběhu realizace projektu ověřil jednotlivé aktivity a sledal jejich značný přínos pro výuku. Pokračující aktivity budou financovány především z vlastních provozních zdrojů.

Jedná se zejména o pokračování těchto aktivit:

- proškolení pedagogové budou své poznatky a dovednosti aktivně využívat ve své pedagogické praxi,
- motivačně-poradenský program se stane součástí ŠVP jednotlivých oborů cílové skupiny jako nepovinně volitelný vzdělávací program,
- pracovní listy programu budou využívány ve výuce motivačně-poradenského programu, pedagogové je budou moci použít také v rámci průřezových témat školního vzdělávacího programu i v jiných vyučovacích předmětech,
- odborné vzdělávací programy budou zařazeny do ŠVP jednotlivých oborů cílové skupiny jako nepovinné vzdělávací programy, které budou vhodně doplňovat vlastní vyučovací proces žáků,
- zařízení a vybavení pořízené z projektu bude využíváno za účelem praktické výuky vzdělávacích programů i odborných modulů ŠVP daných učebních oborů,
- nové výukové materiály (pracovní listy) budou aktivně používány ve výuce odborných modulů ŠVP jednotlivých oborů,
- multimediální a odborná učebna bude využívána pro teoretickou a praktickou výuku žáků středních škol DAKOL,
- tvůrčí dílny budou součástí školní nabídky zájmových a volnočasových aktivit, přičemž rozsah bude vždy odvozen od poptávky ze strany samotných žáků.

Horizontální témata

Rovné příležitosti

Projekt měl pozitivní vliv na rovné příležitosti, tento princip byl dodržován po celou dobu realizace. Princip rovných příležitostí je v projektu naplňován samotným cílem projektu a všemi projektovými aktivitami. Veškeré výstupy projektu budou vytvořeny za účelem zkvalitnění vzdělávání žáků se SVP a zvýšení jejich konkurenceschopnosti na trhu práce. Projekt se snažil nastavit rovné příležitosti znevýhodněným žákům v oblasti vzdělávání a usnadnit jim podmínky pro úspěšné dokončení studia a následné pracovní uplatnění. Aktivity projektu byly určeny žákům střední školy DAKOL učebních oborů kategorie E (bývalé odborné učiliště), tj. žákům ze sociálně znevýhodněného prostředí, žákům pocházejícím z romské komunity, se specifickými poruchami učení či lehkým mentálním postižením. Tyto děti tvoří obrovskou část žáků předčasně opouštějící vzdělávací systém.

Hlavní úlohou projektu pro naplnění principu rovných příležitostí bylo vytvoření vhodných podmínek pro vzdělávání žáků se SVP prostřednictvím metod a forem práce, které budou přizpůsobeny jejich specifickým potřebám (odborné vzdělávací programy a nové výukové materiály, motivačně-poradenský program, interaktivní metody vzdělávání s využitím ICT, zvýšení odborné připravenosti pedagogických pracovníků v oblasti práce s dětmi se SVP, podpora volnočasových aktivit rozvíjející zábavnou formou klíčové kompetence žáků). Cílem projektu bylo vytvořit takové edukační prostředí, ve kterém budou žáci nacházet optimální podmínky pro svůj rozvoj, efektivní integraci a motivaci vzdělávat se.

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Udržitelný rozvoj

Projektovými aktivitami nebylo žádným způsobem narušováno životní prostředí. Během realizace projektu bylo dbáno na efektivní a úspornou spotřebu materiálů. Všechny projektové aktivity byly situovány v lokalitách, které jsou dostupné v rámci stávajícího systému dopravní obslužnosti.

Co se týče sociální roviny má projekt pozitivní vliv na znevýhodněnou skupinu mladých osob v rámci počátečního vzdělávání. Projekt měl za úkol pomáhat mladým lidem v jejich studijní a profesní orientaci a motivaci k celoživotnímu vzdělávání. Skupina, na kterou se náš projekt zaměřoval, patří do rizikové skupiny mládeže s potenciálně neukončeným vzděláním, obtížně zaměstnatelná, s rizikem častějšího výskytu sociálně patologických jevů. Je zřejmé, že nedostatečná péče o tyto mladé lidi již na základní a střední škole, bývá příčinou pozdějších zvýšených nákladů na jejich requalifikaci, sociální podporu či reedukaci. Všechny klíčové aktivity projektu vytvářely lepší předpoklady pro dokončení studia žáků a prevenci předčasných odchodů žáků ze vzdělávání a jejich lepší uplatnění na trhu práce. Tato skutečnost se odráží rovněž v oblasti ekonomicky udržitelného rozvoje, v posílení budoucí kvalifikované pracovní síly, zvýšení zaměstnanosti obyvatel a následném hospodářském rozvoji a posílení konkurenceschopnosti země.

Výstupy/produkty projektu

	Typ	Název	Stručný popis	Dostupnost
1	Metodický materiál, výukový materiál	Motivačně-poradenský program	Program má formu písemné metodiky, součástí jsou pracovní listy, motivačně-poradenský program byl ověřen na primární cílové skupině 40 žáků.	Elektronická verze na vyžádání u kontaktní osoby příjemce: witoszova.drahomira@dakol-karvina.cz .
2	Metodický materiál, výukový materiál	Vzdělávací program	Vzdělávací programy byly vytvořeny modulovým způsobem v souladu s ŠVP jednotlivých oborů. VP pro učební obor Stravovací a ubytovací služby: - Kulinářské dovednosti - Cukrářské dovednosti - Barmanské dovednosti VP pro učební obor Prodavačské práce: - Ozdobné balení dárků - Vázání květin - Práce s pokladnou Vzdělávací programy byly ověřeny na primární cílové skupině 60 žáků.	Elektronická verze na vyžádání u kontaktní osoby příjemce: witoszova.drahomira@dakol-karvina.cz .

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

3	Výukový materiál	Vzdělávací materiály (tzv. pracovní listy)	Výukové materiály (pracovní listy) byly vytvořeny pro žáky učebních oborů Stravovací a ubytovací služby a Prodavačské práce a budou sloužit k podpoře školní výuky dle ŠVP. Pracovní listy pro moduly: - Potraviny a výživa - Technologie - Provozní práce - Obchodní provoz - Zbožiznalství - Komunikace Pracovní listy byly pilotně ověřeny ve výuce.	Elektronická verze na vyžádání u kontaktní osoby příjemce: witoszova.drahomira@dakol-karvina.cz .
4	Multimediální učebna	Multimediální učebna	Multimediální učebna pro zvýšení kvality a efektivnosti výuky odborných předmětů.	VOŠ DAKOL a SŠ DAKOL, o.p.s. 17. listopadu 211 735 14 Orlová - Lutyně
5	Odborná učebna	Odborná učebna	Odborná učebna v podobě maloobchodní prodejny slouží jako odborné výukové pracoviště pro praktickou část výuky žáků oboru Prodavačské práce.	VOŠ DAKOL a SŠ DAKOL, o.p.s. 17. listopadu 211 735 14 Orlová - Lutyně